

İyi ki doğdun Tomris Uyar

Tomris Uyar'ın 1973 yılında yayımlanan *Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi* adlı öykü kitabı bu yıl 50 yaşında. YKY bunu özel bir baskı ile kutluyor. Uyar yaşasaydı, 15 Mart'ta 82 yaşında olacaktı

Tomris Uyar'ın ilk olarak 1973 yılında yayımlanan *Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi* adlı öykü kitabı,

50. yaşını Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanan, numaralandırılmış özel bir baskı ile kutluyor. Tomris Uyar yaşasaydı 15 Mart'ta 82 yaşında olacaktı. Giden ve yeri doldurulamayanların ardından "İyi ki bugünleri görmedi" dediğimiz bu düzende ben yine de en çok onun yaşamasını isterdim. En güzel o yazdığı olan biteni. En güzel derken acıyı, yoksulluğu ve yoksunluğu, kadınların varoluş mücadelesini, edebiyatın halini, insanın her halini ve hatta kedileri kendince, kendi gibi yazardı. "Uyumsuz" demişti kendine Uyar. Ferit Edgü ise ona en çok şu sıfatı yakıştırdı: Gerçekçi bir kötümser... Bu da çok güzel. Ve hepsi: Uyumsuz, gerçekçi kötümser, aykırı, muhalif, edebiyatta direten bir yazar Tomris Uyar.

Ödeşme üzerine

Bu yıl 50. yaşını kutlayan *Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi* birçok kişiye göre klasik hikaye ile modern öykü arasında özgün bir yere sahip. Kitabın "*Ödeşmeler*" bölümünde 12 öykü var. 1972 tarihli ilk öykü "*Önsöz*", üç kuşak aynı evde yaşayan bir ailedeki bireylerin, ailenin küçük kızının okuması ya

da evlendirilmesi seçenekleri arasında gidip gelen diyaloglarından oluşuyor. Birazcık paraları vardır, bu parayla kız okula mı gönderilmeli yoksa çeyiz düzüp hali vakti yerinde biriyle mi evlendirilmelidir? Her iki seçenek de aslında ailenin geleceğini etkileyecektir. Bu diyaloglar sırasında ailenin tüm üyeleriyle ilgili fikrimiz olur. Öykünün sonundaki şu cümle kitabın fikrinin de özetidir adeta: "*Küçük kız,*

tırmak yemeyi sürdürüyordu. Ödeşecek vakti çoktu." Bu öyküyü takip eden, başta "*Köpük*", "*Sağlar*", "*Çiçeklerle*", "*Dön Geri Bak*", "*Elişi Göllerde*" öyküleri de yine "ödeşme" üzerinedir. Hem de çok incelikli bir anlatımla. 50 küsur yıl önce yazılan bu öyküleri bugün okurken bugüne uzak, yabancı kişi ve olaylara tanık olmayacaksınız.

Şahmeran ve Camsap

Kitabın ikinci bölümünde ise "*Şahmeran Hikâyesi*" var. Uyar, 1982 yılında verdiği bir söyleşide masalı masal olarak yazmadığını, masalı çağdaştırmayı denediğini söylemiştir. Metin, Camsap'ın annesinin ya da ölmüş bilge babasının istediği gibi bir evlat olamamasının sıkıntısıyla başlar ve kendisini bir mağarada bulmasıyla devam eder. Kapalı kaldığı mağarada karşısında da yarı yılan, yarı kadın insan, yani bir canavar ve

aslında bir öteki Şahmeran vardır. Uyar, "çağdaştırdığı" bu metinde gelenekten imgeler kullanır. Behçet Necatigil'e göre bu "alegorik bir uygulama"dır. "Öteki" olma hali, Camsap'ın kahraman olma arzusunun uzak oluşu, ihanet kavramı, iktidarda olanın zulmü ve halkın aşağılanması çevresinde de dolaşan metin, Camsap'ın Şahmeran'a ihanetinin sonucunda kendi yaptığı seçimiyle "aykırı" bir yerde durmakta.

İyi ki...

Aykırı, uyumsuz, gerçekçi kötümser Tomris Uyar... Yazının başında umutsuz çağımızın çaresizliğini yaşasaydı, bu günleri ne güzel yazardı demiştim. Pişmanım. Ferit Edgü haklı: "Tomris, günümüzün boyun eğen, gökyüzüne el açan, dinle dili birbirine karıştıran,

benden büyüğü yok kasıntılarıyla dolu sanat/yazın dünyasında yaşamak istemezdi."

İyi ki doğdun, iyi ki yazdın Tomris Uyar. •

Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi
50 Yaşında (Numaralı Özel Baskı) /
Tomris Uyar / Yapı Kredi Yayınları /
Öykü / 152 Sayfa

